

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MACIEJ SZPUNAR
esitatud 8. märtsil 2017¹

Kohtuasi C-569/15

X

versus

Staatssecretaris van Financiën

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade kõrgeim kohus))

Eelotsusetaotlus – Määrus (EMÜ) nr 1408/71 – Sotsiaalkindlustus – Kohaldatava õiguse kindlaksmääramine – Artikli 13 lõike 2 punkt a ja artikli 14 lõike 2 punkti b alapunkt i – Isik, kes töötab tavaliselt kahe liikmesriigi territooriumil – Kolmekuulisel tasustamata puhkusel olev töötaja, kes tegutseb töötajana teises liikmesriigis

Sissejuhatus

1. Eelotsusetaotlus tuleneb Hoge Raad der Nederlandeni (Madalmaade kõrgeim kohus) menetluses olevast kohtuasjast vaidluses X-i ja Staatssecretaris van Financiëni (rahanduse riigisekretär) vahel seoses 2009. aasta tulumaksu ja sotsiaalkindlustusmaksete tasumisega.

2. Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub Euroopa Kohtult juhtnööre määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punktis a ja artikli 14 lõike 2 punkti b alapunktis i sisalduvate kollisiooninormide tõlgendamiseks.² Eelkõige tõstatab eelotsusetaotluse esitanud kohus küsimuse, kas kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel tuleb töötajat, kes töötab oma tasustamata puhkuse ajal kolme kuu jooksul teises liikmesriigis, käsitada isikuna, kes töötab tavaliselt kahe liikmesriigi territooriumil.

Õiguslik raamistik

3. Määruse nr 1408/71 artiklis 1 on toodud järgmine „töötaja ja füüsilisest isikust ettevõtja“ määratlus:

„a) töötaja ja füüsilisest isikust ettevõtja:

isik, kes on kohustuslikult või vabatahtlikult jätkuvalt kindlustatud ühe või mitme riski suhtes, mida hõlmavad töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjate sotsiaalkindlustuskeemide liigid või avalike teenistujate eriskeem;“.

¹ Algkeel: inglise.

² Nõukogu 14. juuni 1971. aasta määrus sotsiaalkindlustuskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes, selle nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 muudetud ja ajakohastatud redaktsioonis (ELT 1997, L 28, lk 1) (edaspidi „määrus nr 1408/71“). Määrus nr 1408/71 tunnistati kehtetuks ja asendati alates 1. maist 2010 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT 2004 L 166, lk 1). Siiski jääb see põhikohtuasjas ajaliselt kohaldatavaks.

4. Määruse artiklis 13 on sätestatud:

„1. Vastavalt artiklitele 14c ja 14f alluvad isikud, kelle suhtes käesolevat määrust kohaldatakse, ainult ühe liikmesriigi õigusaktidele. Kõnealused õigusaktid määratakse kindlaks vastavalt käesoleva jaotise sätetele.

2. Arvestades artikleid 14–17:

a) liikmesriigi territooriumil töötava isiku suhtes kehtivad selle riigi õigusaktid, seda ka juhul, kui ta elab teise liikmesriigi territooriumil või kui tema tööandjaks oleva ettevõtja või isiku registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht asub teise liikmesriigi territooriumil;“.

5. Määruse artikli 14 lõike 2 punkti b alapunktis i on sätestatud:

„2. Tavaliselt kahe või enama liikmesriigi territooriumil töötava isiku suhtes kohaldatavad õigusaktid määratakse kindlaks järgmiselt:

[...]

b) Punktis a nimetamata isikute suhtes kehtivad:

i) tema elukoha järgse liikmesriigi õigusaktid, kui tema töötamine toimub osaliselt selle territooriumil või kui ta on seotud mitme ettevõtja või mitme tööandjaga, kelle registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht on eri liikmesriikide territooriumil;“.

Põhikohtuasja asjaolud

6. X on Madalmaade kodanik, kes elab ja töötab Madalmaades.

7. Ta leppis oma Madalmaade tööandjaga kokku, et ajavahemikus 1. detsembrist 2008 kuni 28. veebruarini 2009 võtab ta erikokkuleppe alusel tasustamata puhkust. Lepiti kokku, et tema tööleping jääb kehtima ja ta naaseb tavapärase töökohustuste juurde 1. märtsil 2009.

8. Tasustamata puhkuse ajal oli X Austrias ja töötas suusainstruktorina Austrias asutatud tööandja juures. Nende kuude jooksul ei teinud ta Madalmaades mingit tööd.

9. X ja Staatssecretaris van Financiën (rahanduse riigisekretär) vaidlevad põhikohtuasjas 2009. aasta kohta tehtud tulumaksuotsuse ja sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohta tehtud maksuotsuse üle. Eeskätt keskendub vaidlus sellele, kas X oli 2009. aasta jaanuaris ja veebruaris kohustuslikult kindlustatud Madalmaade sotsiaalkindlustussüsteemis ja oleks seega pidanud maksma ka selle riigi sotsiaalkindlustusmaksed.

10. Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Arnhem-Leeuwardeni apellatsioonikohus, Madalmaad) otsustas Rechtbank Gelderlandi (Gelderlandi esimese astme kohus) otsuse peale esitatud apellatsioonikaebuse lahendamisel, et X-i ja Madalmaade tööandja vaheline töösuhe säilis kogu tasustamata puhkuse vältel ja et ka kõnealuse kahe kuu jooksul kuulusid kohaldamisele Madalmaade õigusnormid.

11. Selle kohtuotsuse peale esitas X eelotsusetaotluse esitanud kohtule kassatsioonikaebuse.

12. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kassatsioonikaebuses tõstatatakse küsimus selle kohta, millise määruse nr 1408/71 sätte alusel määratakse kindlaks õigus, mis kuulus kohaldamisele 2009. aasta jaanuaris ja veebruaris. Kohtu hinnangul võib selleks olla üldine kollisiooninorm määruse artikli 13 lõike 2 punktis a või erinorm artikli 14 lõike 2 punkti b alapunktis i, mis viitab isikutele, kes

töötavad tavaliselt kahe või enama liikmesriigi territooriumil. Kuna kõnealustel kuudel töötas X tegelikult ainult Austrias, võib väita, et tema suhtes kuulusid kohaldamisele üksnes Austria õigusnormid. Kuid samamoodi võib väita, nagu madalama astme kohus otsustaski, et ta töötas tavaliselt kahe liikmesriigi – Madalmaade ja Austria – territooriumil. Kooskõlas määruse nr 1408/71 artikli 14 lõike 2 punkti b alapunktiga i tähendaks see, et kohaldamisele kuulub Madalmaade õigus.

13. Selle tagajärjel kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas Madalmaid ikka võib käsitada kui liikmesriiki, kus X oma tasustamata puhkuse ajal tavaliselt töötas, võttes sealjuures arvesse tema töötamist Austrias. Liikmesriigi õiguse kohaselt töötas ta sellel perioodil Madalmaade tööandja juures, ehkki ta oli tasustamata puhkusel ega teinud Madalmaades faktiliselt mingit tööd. Tekib aga küsimus, kas X-i tuleb käsitada „tavaliselt“ kahes liikmesriigis töötavana määruse nr 1408/71 artikli 14 lõike 2 mõistes. Samuti tekib küsimus, kas töötamise kohta tuleb vaadelda pikema perioodi jooksul, näiteks kalendriaasta arvestuses. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et lühem ajavahemik nõuaks kindlustusega seonduva olukorra sagedasemat kontrollimist ja võib tähendada kohaldatava õiguse sagedast muutmist, mis põhjustaks asjaomasele isikule suuremat halduskoormust.

Eelotsuse küsimus ja menetlus Euroopa Kohtus

14. Neil asjaoludel otsustas Hoge Raad der Nederlanden (Madalmaade kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas määruse nr 1408/71 II jaotist tuleb tõlgendada nii, et Madalmaades elavat töötajat, kes tavaliselt töötab Madalmaades ja võtab kolmeks kuuks tasustamata puhkuse, käsitatakse nii, nagu töötaks ta kõnesoleval ajavahemikul endiselt (ka) Madalmaades, kui i) töösuhe jääb nimetatud ajavahemikul kehtima ja ii) kõnesolevat ajavahemikku tuleb pidada Madalmaade töötuskindlustuse seaduse (Werkloosheidswet) eesmärkidest lähtuvalt ajavahemikuks, mil asjaomane isik töötab palgatöötajana?
- 2.a. Milline õigus kuulub kohaldamisele määruse nr 1408/71 alusel, kui asjaomane töötaja töötas tasustamata puhkuse ajal palgatöötajana mõnes muus liikmesriigis?
- 2.b. Kas seoses eeltooduga omab veel tähtsust see, et asjaomane isik töötas järgmisel aastal kahel korral ja igal sellele järgneval kolmel aastal veel ühel korral umbes üks kuni kaks nädalat palgatöötajana kõnesolevas teises liikmesriigis, ilma et ta oleks võtnud tasustamata puhkust Madalmaades?“

15. 30. oktoobri 2015. aasta eelotsusetaotlus saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 5. novembril 2015. Kirjalikud seisukohad esitasid nii Madalmaade ja Tšehhi valitsus kui ka Euroopa Komisjon. Kohtuistungil, mis peeti 14. detsembril 2016, esitasid suuliselt oma seisukohad Madalmaade valitsus ja komisjon.

Analüüs

16. Oma esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas kohaldatava õiguse kindlaksmääramiseks tuleb määruse nr 1408/71 artikli 14 lõiget 2 tõlgendada nii, et isikut, kes elab ja töötab ühes liikmesriigis (Madalmaades) ning võtab kolmeks kuuks tasustamata puhkust eesmärgiga töötada teises liikmesriigis (Austrias), käsitatakse sellel perioodil isikuna, kes töötab tavaliselt kahes liikmesriigis.

17. Oma teise küsimusega püüab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt välja selgitada, milline õigus kuulub sellise isiku suhtes määruse nr 1408/71 II jaotise sätete alusel kohaldamisele.

18. Minu hinnangul on need kaks küsimust omavahel tihedalt seotud. Kui vastus esimesele küsimusele oleks jaatav ja käsitataks, et X töötab tavaliselt kahes liikmesriigis, kohaldataks talle selle liikmesriigi õigusnorme, mille territooriumil ta elab, ehk Madalmaade õigusnorme kooskõlas määruse nr 1408/71 artikli 14 lõike 2 punkti b alapunktis i sisalduva kollisiooninormiga. Kui aga loetakse, et tasustamata puhkuse ajal ei olnud X Madalmaades tööl, kuuluksid kõnealustel kuudel kohaldamisele Austria õigusnormid.

19. Vastus probleemile sõltub küsimusest, kas X-i suhe oma Madalmaade tööandjaga tasustamata puhkuse ajal kvalifitseerub (tavaliseks) töötamiseks, mis võimaldaks kohaldada määruse nr 1408/71 II jaotises sisalduvaid kollisiooninorme.

20. Euroopa Kohtule huvitatud poolte esitatud seisukohad lähevad selles küsimuses lahku.

21. Madalmaade valitsus ja komisjon väidavad, ehkki veidi erinevate põhjendustega, et X oli oma tasustamata puhkuse ajal endiselt Madalmaades tööl. Madalmaade valitsus viitab asjaolule, et tema tööleping jäi sellel perioodil kehtima ja et tal säilis töötajana kindlustus Madalmaade sotsiaalkindlustusnormide alusel. Madalmaade õigusnormid võimaldavad sellist käsitlust juhul, kui tasustamata puhkuse maksimaalne pikkus on 78 nädalat.

22. Komisjon märgib, et lihtsalt töösuhte peatamine piiratud ajaks ei võimalda asjaomast isikut „töötaja“ staatusest ilma jätta. Määrav asjaolu on siinkohal see, et töösuhte peatamisest hoolimata säilib isikul riskide suhtes kindlustus mõne määruse nr 1408/71 artikli 1 punktis a nimetatud sotsiaalkindlustusskeemi alusel.³

23. Tšehhi valitsus on vastupidisel seisukohal ja väidab, et tasustamata puhkust, mille jooksul isik ei tee oma Madalmaade tööandja juures mingit tööd ega saa mingit tasu, ei saa kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel lugeda töötamise perioodiks. Samuti märgib Tšehhi valitsus, et sellist järeldust ei tohiks mõjutada asjaolu, et liikmesriigi õiguses loetakse sellist perioodi töötamiseks.

24. Märgin, et määruse nr 1408/71 II jaotise sätteid, mille hulka kuuluvad artiklid 13 ja 14, moodustavad täieliku ja ühtse kollisiooninormide süsteemi, mille eesmärk on tagada, et liidu sees liikuvad töötajad alluksid vaid ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemile, et takistada rohkem kui ühe õigussüsteemi kohaldamist ja vältida sellisest olukorrast tuleneda võivaid komplikatsioone.⁴

25. Käesolevas kohtuasjas tuleb otsustada, kas asjaomane olukord kuulub määruse nr 1408/71 artikli 13 lõikes 2 sisalduva üldise kollisiooninormi (*lex loci laboris*) reguleerimisalasse või artikli 14 lõike 2 punkti b alapunktis i sisalduva erinormi (*lex domicilii*), mida kohaldatakse isikule, kes töötab tavaliselt kahe või enama liikmesriigi territooriumil, reguleerimisalasse.

26. Sellega seoses tuleb kindlaks teha, kas X töötas viimati nimetatud sätte tähenduses tavaliselt nii Austrias kui ka Madalmaades.

27. Esiteks, mis puudutab tema tegevust Austrias, ei näe ma ühtegi olulist põhjust, mis välistaks sellise tegevuse arvesse võtmise selle hindamisel, kas ta töötas tavaliselt kahes liikmesriigis või mitte. Eeskätt, nagu komisjon õigustatult märgib, ei saa kolm kuud kestvat töötamist mingil juhul käsitada puhtalt väheolulise tegevusena, mis tuleks kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel välja jätta. Kohtuasja asjaoludest nähtub, et kolmekuulise tasustamata kuu jooksul töötas X tegelikult ainult Austrias. On ilmselge, et seda tegevust ei saa määruses nr 1408/71 sisalduvate kollisiooninormide kohaldamise käigus tähelepanuta jätta.

3 Viide 7. juuni 2005. aasta otsusele kohtuasjas Dodl ja Oberhollenzer (C-543/03, EU:C:2005:364, punktid 31 ja 34).

4 Vt eelkõige kohtuotsus, 24.3.1994, Van Poucke (C-71/93, EU:C:1994:120, punkt 22).

28. Teiseks on olukord ebaselgem siis, kui tuleb hakata otsustama, kas X jätkas oma tasustamata puhkuse ajal töötamist Madalmaades, ehkki ta tegelikkuses selles liikmesriigis nimetatud perioodi jooksul midagi ei teinud.

29. Tuleb märkida, et määruse artiklis 1, mis puudutab selle isikulist kohaldamisala, määratletakse mõisted „töötaja“ ja „füüsilisest isikust ettevõtja“ eeskätt viitega „isik[ule], kes on kohustuslikult või vabatahtlikult jätkuvalt kindlustatud ühe või mitme riski suhtes, mida hõlmavad [asjakohaste] sotsiaalkindlustusskeemide liigid“.

30. Määruse tähenduses on inimesel „töötaja“ staatus tingimusel, et isik on kohustuslikult või vabatahtlikult jätkuvalt kindlustatud vähemalt ühe riski suhtes, mida hõlmab mõni määruse artikli 1 punktis a nimetatud üldine või eriline sotsiaalkindlustusskeem, hoolimata sellest, kas töösuhe eksisteerib või mitte.⁵

31. Otsuses Dodl ja Oberhollenzer⁶ märkis Euroopa Kohus, et mitte töösuhte staatus ei määra seda, kas isik kuulub määruse nr 1408/71 isikulisse kohaldamisalasse, vaid isiku kindlustatus riskide vastu kõnealuse määruse artikli 1 punktis a nimetatud sotsiaalkindlustusskeemi alusel. Üksnes töösuhtest tulenevate põhikohustuste määratud ajaks peatumine ei saa jätta töötajat ilma tema „töötaja“ staatusest.⁷

32. Leian, et see kohtupraktika, nagu komisjon välja pakkus, on asjakohane ka käesolevas olukorras.

33. Loomulikult ei piisa pelgalt asjaolust, et isik on sotsiaalkindlustusskeemi alusel kindlustatud, järeldamiseks, et isik töötab tavaliselt mingi liikmesriigi territooriumil. Artikli 14 lõike 2 sõnastus nõuab ka töösuhte olemasolu.⁸ Seega tuleb praeguses kohtuasjas selle kindlakstegemisel, kas X-i töösuhe Madalmaades säilis ka tasustamata puhkuse ajal, mille vältel ta tegi Austrias muud tööd, võtta arvesse esmalt seda, kas tema töösuhe jäi kehtima, näiteks kas tema tööleping peatati üksnes ajutiselt, ja teiseks seda, kas tema töötaja staatus määruse nr 1408/71 artikli 1 punkti a tähenduses jäi Madalmaades alles.

34. Esimese aspekti puhul ilmneb eelotsusetaotlusest, et tasustamata puhkuse ajal säilis X-i ja Madalmaade tööandja vaheline töösuhe nii faktiliselt kui ka Madalmaade õigusnormide ehk kõnealusele töösuhtele kohaldatava õiguse kohaselt. Teise aspekti puhul on nii, et kuivõrd X kuulus asjaomasel perioodil Madalmaades ühe sotsiaalkindlustusskeemi liigi alla, säilis Madalmaades ka tema „töötaja“ staatus määruse nr 1408/71 artikli 1 punkti a tähenduses hoolimata sellest, kas ta sellel perioodil faktiliselt majandustegevuses osales või mitte. Sellest tulenevalt tuleb X-i määruse nr 1408/71 II jaotise kohaldamisel käsitada tavaliselt kahes liikmesriigis töötavana hoolimata tema töösuhte ajutisest peatumisest ühes nimetatud liikmesriigist.

35. Nagu selgitas eelotsusetaotluse esitanud kohus, tekivad käesolevas kohtuasjas kahtlused seoses asjaoluga, et X-ile anti erakorraline, tasustamata puhkus, mis erineb tavapärastest töötamises esinevatest katkestustest (näiteks tööaja piiramisest või puhkusest) selle poolest, et ajutine mittetöötamine ei tulene mitte otseselt töölepingust, vaid erikokkuleppest, mis on ette nähtud Madalmaade tööõiguses. Olen siiski seisukohal, et eeldusel, et erikokkuleppest tulenev töötamise katkestus on ajutine ja asjaomasel isikul säilib Madalmaades sotsiaalkindlustuskaitse, on olukord võrreldav teiste, tavapärastemate näidetega kahest samaaegsest tegevusest kahes liikmesriigis, näiteks

5 Kohtuotsused, 12.5.1998, Martínez Sala (C-85/96, EU:C:1998:217, punkt 36), ja 11.6.1998, Kuusijärvi (C-275/96, EU:C:1998:279, punkt 21).

6 Kohtuotsus, 7.6.2005 (C-543/03, EU:C:2005:364).

7 Kohtuotsus, 7.6.2005, Dodl ja Oberhollenzer (C-543/03, EU:C:2005:364, punkt 31). Vt ka kohtujuristi ettepanek, Geelhoed, kohtuasi Dodl ja Oberhollenzer (C-543/03, EU:C:2005:112), punkt 12.

8 Vt seoses sarnase väljendiga määruse 883/2004 artiklis 13 Fuchs M./Cornelissen R., *EU social security law: a commentary on EU Regulations 883/2004 and 987/2009*, Oxford Hart 2015, lk 177.

tasustatud puhkuse ajal või nädalavahetusel.⁹ Kui X oleks võtnud kõnealusel perioodil Austrias suusainstruktorina tegutsemiseks tasustatud puhkust, kvalifitseeruks see päris kindlasti töötamisena kahes liikmesriigis. Leian, et samale järeldusele tuleks jõuda ka kõnealusel olukorras, kus X oli tasustamata puhkusel, arvestades et tema tööleping oli peatatud vaid ajutiselt ja et tal säilis kindlustus Madalmaade sotsiaalkindlustusskeemi alusel.

36. Minu arvates on väljapakutav tõlgendus kooskõlas määruse nr 1408/71 II jaotises sisalduvate eeskirjade eesmärgiga, kuivõrd need eeskirjad on suunatud töötajate liikumisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse lihtsustamisele ning seeläbi ka majandusliku läbipõimimise soodustamisele ja samal ajal halduslike probleemide vältimisele, eriti töötajate ja ettevõtjate jaoks.¹⁰

37. Kõnealusel kohtuasjas tähendaks üldise kollisiooninormi (*lex loci laboris*) kohaldamine seda, et X-i olukorrale tuli kohaldada Madalmaade õigust, välja arvatud ühel kuul 2008. aastal ja kahel kuul 2009. aastal, mil kohaldamisele kuulus Austria õigus. Minu hinnangul ei oleks selline tulemus kooskõlas määruse nr 1408/71 II jaotises sisalduvate kollisiooninormide eesmärgiga.

38. Kohaldatava õiguse sagedas muutmine toob endaga kaasa halduskoormuse suurenemise. Seega usun, et ehkki käesolevas kohtuasjas otsustas X vaidlustada Madalmaade õiguse kohaldatavuse tema tasustamata puhkuse ajal, eelistaksid võõrtöötajad minu arvates enamikus olukordades, et nende suhtes kohaldataks üksnes ühe liikmesriigi õigusnorme, arvestades lisanduvaid haldustoiminguid. Seda seisukohta pooldavad jõuliselt ka Madalmaade valitsus ja komisjon.

39. Lõpuks märgin lihtsalt kõrvalmärkusena, et ühtlasi on selline tõlgendus kooskõlas määruses nr 883/2004 sätestatud määratlusega isiku kohta, kes „tavaliselt töötab kahes või mitmes liikmesriigis“, mis hoolimata sellest, et seda ei saa praegusele kohtuasjale ajaliselt kohaldada, on siiski õpetlik selles osas, et sellega püütakse senist praktikat koondada. Eeskätt viidatakse selle määratlusega isikule, kes „täidab samal ajal või vaheldumisi sama ettevõtja või tööandja juures või mitme eraldi ettevõtja või tööandja juures ühte või enam ülesannet kahes või enam liikmesriigis“.¹¹

40. Kõigi nende põhjenduste valguses leian, et kuna tasustamata puhkusega kaasnes Madalmaades kehtiva töölepingu täitmise üksnes ajutine peatumine ja et X-il säilis kindlustus Madalmaade sotsiaalkindlustussüsteemi alusel, tuleks tema töötaja staatust Madalmaades käsitada säilinuna. Seega tuleks tema olukorrale ajavahemikus 1. detsembrist 2008 kuni 28. veebruarini 2009 kohaldada määruse nr 1408/71 artikli 14 lõike 2 punkti b alapunkti i, mis viitab *lex domicilii* ehk käesoleval juhul Madalmaade õiguse kohaldamisele.

41. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusele 2.b vastamiseks rõhutan, et kuna kõnealusel perioodil tuleb X-i ilmselgelt käsitada tavaliselt Austrias töötanud isikuna, ei ole käesolevas kohtuasjas kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel oluline, kas ta töötas Austrias ka järgmistel aastatel või mitte.

⁹ Vt seoses määruse nr 883/2004 artiklites 11 ja 13 sisalduvate analoogsete sätetega *Praktilist juhendit Euroopa Liidus (EL)*, *Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP)* ja *Šveitsis kohaldatavate õigusaktide kohta* (Euroopa Komisjon, 2013), lk 24 ja 25. Tuleb märkida, et märkuse kohaselt valmistati praktilise juhendi ette liikmesriikide esindajatest koosnev sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise halduskomisjon ja selle eesmärk on pakkuda töövahend, mis aitab määrata kindlaks, millise liikmesriigi sotsiaalkindlustusõiguse norme kohaldada, kuid see ei kajasta tingimata komisjoni ametlikku seisukohta.

¹⁰ Kohtuotsused, 17.12.1970, Manpower (35/70, EU:C:1970:120, punkt 10), ja 9.11.2000, Plum (C-404/98, EU:C:2000:607, punkt 19). Seoses Poola ülemkohtu kohtupraktikaga vt ka Ślęzak, K., *Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego*, LEX Wolters Kluwer, Varssavi, 2012, lk 242.

¹¹ Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 987/2009 (milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta) rakendamise kord) (ELT 2009 L 284, lk 1), muudetud määrusega (EL) nr 465/2012 (ELT L 149, lk 4), artikli 14 lõiget 5, milles on sätestatud: „5. Põhimääruse artikli 13 lõike 1 kohaldamisel osutatakse sõnadega „kes tavaliselt töötab kahes või enam liikmesriigis“ isikule, kes täidab samal ajal või vaheldumisi sama ettevõtja või tööandja juures või mitme eraldi ettevõtja või tööandja juures ühte või enam ülesannet kahes või enam liikmesriigis“.

42. Vastupidi eelotsusetaotluse esitanud kohtu viidatud kohtupraktikas käsitletud olukordadele¹² töötas X samal ajal kahes liikmesriigis kahe eraldi tööandja juures. Seega ei ole vaja arvesse võtta 12 kuu pikkust ajalist piirangut seoses töötajate ajutise lähetamisega ega arutada küsimust, kas tema töö Austrias oli „ajutine“.

43. Soovin lisada veel viimase reservatsiooni.

44. Määruse nr 1408/71 II jaotises sisalduvad kollisiooninormid ei ole suunatud mitte üksnes ühe riigi põhimõtte kasutamise võimaldamisele, vaid ka selle tagamisele, et võõrtöötajal säiliks täielik kindlustus mõne sotsiaalkindlustuskeemi alusel sel ajal, mil ta töötab kahes või enamas liikmesriigis.

45. Nagu olen juba kunagi ühes varasemas kohtuasjas rõhutanud,¹³ tuleb piiripealsetes olukordades – nagu ka käesolev kohtuasi – arvesse võtta asjaomase liikmesriigi õigusnormides sätestatud hüvitiste taset tagamaks, et kõnealused õigusnormid ei jäta asjaomast isikut ilma sotsiaalkindlustuse põhiliikidest tuleneva kaitseta. Kui neist õigusnormidest tuleneva kaitse tase on ilmselgelt puudulik, tuleb seda kaalutlust kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel arvesse võtta. Eelkõige võib ajutiselt peatada kollisiooninormide kohaselt kindlaks määratud õiguse kohaldamise ja kohaldada teise liikmesriigi õigusnorme, mis annavad piisava kaitse.

46. Siiski ei ole viimati nimetatud kaalutlused käesolevas kohtuasjas ilmselt asjakohased, kuna Madalmaade valitsus kinnitas kohtuistungil, et X oli oma tasustamata puhkuse ajal kindlustatud kõigi asjakohaste Madalmaade sotsiaalkindlustusliikide alusel.

47. Kõigist eeltoodud kaalutlustest lähtudes leian, et määruse nr 1408/71 artikli 14 lõike 2 punkti b alapunkti i tuleb tõlgendada nii, et sellises olukorras, nagu on põhikohtuasjas kirjeldatud olukord, käsitatakse kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel isikut, kes elab ja töötab ühes liikmesriigis ning võtab kolmeks kuuks tasustamata puhkust eesmärgiga töötada teises liikmesriigis teise tööandja juures, sellel perioodil tavaliselt kahe tööandja juures töötavana. Kooskõlas nimetatud sättega kohaldatakse sellise isiku suhtes tema elukohariigi õigust.

Järeldus

48. Eeltoodud kaalutlustest lähtudes teen ettepaneku, et Euroopa Kohus vastaks Hoge Raad der Nederlandeni (Madalmaade kõrgeim kohus) esitatud eelotsuse küsimustele järgmiselt:

Nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustuskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes, selle nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 muudetud ja ajakohastatud redaktsioonis, artikli 14 lõike 2 punkti b alapunkti i tuleb tõlgendada nii, et sellises olukorras, nagu on põhikohtuasjas kirjeldatud olukord, käsitatakse kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel isikut, kes elab ja töötab ühes liikmesriigis ning võtab kolmeks kuuks tasustamata puhkust eesmärgiga töötada teises liikmesriigis teise tööandja juures, sellel perioodil tavaliselt kahe tööandja juures töötavana. Kooskõlas nimetatud sättega kohaldatakse sellise isiku suhtes tema elukohariigi õigust.

12 Kohtuotsus, 4.10.2012, Format Urządzenia i Montażu Przemysłowe (C-115/11, EU:C:2012:606, punktid 35–37).

13 Vt kohtujuristi ettepanek, Szpunar, kohtuasi Franzen ja teised (C-382/13, EU:C:2014:2190, punktid 89 ja 90).